

Proefresultaten winterkoolzaad Inagro 2015

Koolzaad is eerder een beperkte teelt in Vlaanderen maar toch blijft de interesse levendig. Eind mei organiseerde Inagro een proefveldbezoek aan de rassenproef te Wilskerke, een 30-tal landbouwers toonden hun belangstelling. Naast een vaste groep koolzaadtelers, waren er ook belangstellenden die zich informeerden over koolzaad als mogelijk alternatief in de vruchtafwisseling.

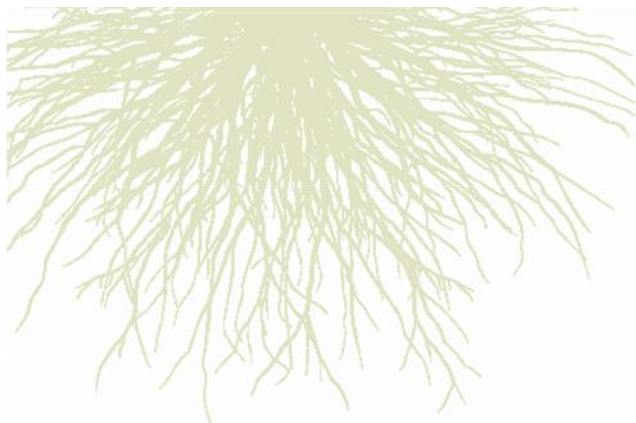
In 2014 werd door Inagro te Wilskerke in de kustpolder een rassenproef aangelegd met 12 rassen en een proef zwavelbemesting.

1. Teeltseizoen 2014-2015

De Vlaamse koolzaadvelden stonden er dit jaar veelal matig tot heel goed bij. In de zwaardere gronden speelde de droogte in september echter parten bij de opkomst. Er werd vastgesteld dat een late zaai, na de regenperiode in oktober, een egale opkomst gaf; een late zaai was dankzij de zachte winter mogelijk dit teeltseizoen.

Waar de afwatering goed was, is het koolzaad goed de winter doorgekomen. In de literatuur spreekt men van een goede plantdichtheid met 30 planten/m². In de praktijk wordt vastgesteld dat lagere plantdichtheden eveneens goede opbrengsten kunnen geven. Dit jaar viel op dat koolzaad na duivenschade zich nog wonderlijk kan herstellen. Bovendien kenden we dit jaar een mooie bloeiperiode en waren er in het algemeen weinig of geen gelegeerde percelen. Alle factoren zaten dit jaar goed om goede opbrengsten te bereiken.

In regel valt de oogst van het koolzaad tussen de oogst van de wintergerst en de tarwe; op dat moment is het koolzaad voldoende afgerijpt. De handel vraagt 9 % vochtgehalte als maximum maar veelal worden leveringen onder de 10 % vocht zonder problemen aanvaard. De oogst was dit jaar wat later dan normaal. Door de voorspelde slechte weersomstandigheden van eind juli, werd meer dan de helft van het koolzaad in West-Vlaanderen geoogst rond 23 juli (koolzaad was amper rijp), met wisselende vochtgehalten gaande van 9 tot 13% als gevolg. De overige percelen werden de eerste dagen van augustus gedorst, waardoor de oogstwerkzaamheden samenvielen met deze van tarwe en graszaad. De prijs van het koolzaad bedroeg eind juli 375 tot 380 €/ton.

2. Resultaten rassenonderzoek

2.1 Resultaten rassenproef winterkoolzaad Wilskerke teeltseizoen 2014-2015

Het proefveld winterkoolzaad werd geoogst op 1 augustus 2015 bij mooi, zonnig weer. Dit gebeurde met een klassieke maaidorser, uitgerust met 2 kantmessen. De bekomen zaadopbrengsten waren zeer goed. De gemiddelde opbrengst over alle rassen in proef bedroeg 6.117 kg/ha bij een vochtgehalte van 9 %. Ook in de praktijk werden hoge opbrengsten genoteerd.

Rassenproef winterkoolzaad Inagro, Wilskerke (kustpolder) 2015.

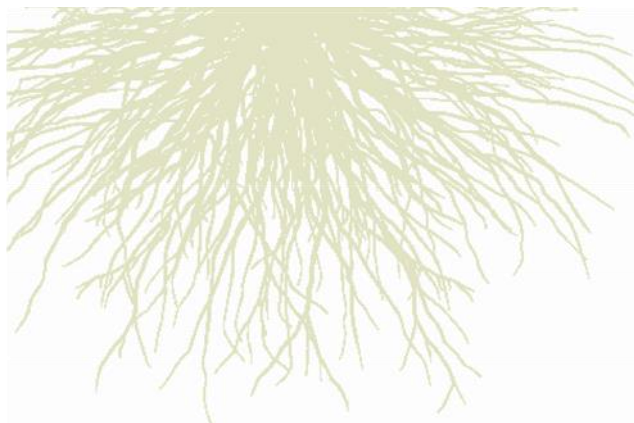
Zaadopbrengst, rangschikking van de rassen naar dalende productiviteit.

Ras	Type (*)	EU Rassenlijst	Zaadhuis	Verdeler	Opbrengst (bij 9% vocht en 2% aftrek onzuiverheden) (kg/ha)		Relatieve waarde t.o.v. gemiddelde
Flash	HR	2006 (UK) - 2007 (FR)	DSV	Jorion/Philip Seeds	6.916	a	113,1
DK Expertise	HR	2011 (FR-UK)	Dekalb (FR)	Monsanto	6.473	ab	105,8
Dynastie	HR	2009 (FR)	DSV	Aveve	6.421	ab	105,0
Diffusion	HR	2011 (FR)	DSV	Aveve	6.321	ab	103,3
Hertz	HR	2013 (FR-IT)	Momont	Jorion/Philip Seeds	6.232	b	101,9
DK Excellium	HR	2011 (FR-UK)	Dekalb (FR)	Monsanto	6.217	b	101,6
DK Exception	HR	2014 (FR)	Monsanto	Monsanto	6.098	bc	99,7
DK Exkio	HR	2013 (FR)	Dekalb (FR)	Monsanto	6.017	bc	98,4
DK Exentiel	HR	2013 (UK) – 2014 (FR)	Monsanto	Monsanto	5.985	bc	97,9
DK Explicit	HR	2011 (FR)	Dekalb (FR)	Monsanto	5.891	bcd	96,3
Dalton	HR	2014 (FR)	DSV	Limagrain	5.503	cd	90,0
DK Eximus	HR	2011 (FR)	Dekalb (FR)	Monsanto	5.325	d	87,1
Gemiddelde					6.117		100
KWV P0,05							5,76%
V.C. (%)							5,57
F-Ber.							4,71**

(*) HR = gerestaureerde hybride

In Wilskerke gaf het ras Flash dit jaar de hoogste zaadopbrengst, gevolgd door DK Expertise, Dynastie en Diffusion. Hertz en DK Excellium sluiten daarbij nauw aan. De rassen DK Exception, DK Exkio, DK Exentiel en DK Explicit scoorden juist onder het gemiddelde. De opbrengstresultaten bekomen met Dalton en DK Eximus waren dit jaar in Wilskerke minder goed.

Het betreft hier opbrengstresultaten van 1 proefplaats (Wilskerke) tijdens het groeiseizoen 2014-2015. De opbrengstcijfers van één jaar zijn eigen aan de groeiomstandigheden van het betreffende jaar. Bij de rassenkeuze is het niet aangewezen zich enkel te laten leiden door de opbrengstcijfers van één jaar. Om het opbrengstvermogen van een ras optimaal te evalueren is het noodzakelijk resultaten over meerdere proefplaatsen en meerdere proefjaren (bij voorkeur minstens drie proefjaren) te beschouwen.

2.2 Resultaten rassenproeven winterkoolzaad Inagro meerdere proefjaren

Rassenproeven winterkoolzaad Inagro, meerdere proefjaren Zaadopbrengst (relatief t.o.v. getuigen) (*)

Rassen	Type (**)	2011 De Moeren (Veurne) (klei)	2012 Gemiddelde Nieuwpoort (klei) en Zande (klei/zand)	2013 Zande (klei/zand)	2014 Meetkerke (klei, kustpolder)	2015 Wilskerke (klei, kustpolder)	Gemiddelde
Rassen 5 jaar beproefd							
Dynastie	HR	98,7	100,2	104,0	94,5	105,0	100,5
Rassen 3 jaar beproefd							
Diffusion	HR	-	-	102,3	100,9	103,3	102,2
DK Excellium	HR	-	85,4	-	105,1	101,6	97,4
Rassen 2 jaar beproefd							
DK Expertise	HR	-	-	-	107,0	105,8	106,4
Hertz	HR	-	-	-	106,2	101,9	104,1
DK Eximus	HR	-	-	-	95,5	87,1	91,3
Rassen 1 jaar beproefd							
Flash	HR	-	-	-	-	113,1	-
DK Exception	HR	-	-	-	-	99,7	-
DK Exkio	HR	-	-	-	-	98,4	-
DK Exentiel	HR	-	-	-	-	97,9	-
DK Explicit	HR	-	-	-	-	96,3	-
Dalton	HR	-	-	-	-	90,0	-
Getuigen (*)		100 (= 5.452 kg/ha)	100 (= 4.306 kg/ha)	100 (= 5.437 kg/ha)	100 (= 5.537 kg/ha)	100 (= 6.116 kg/ha)	

(*) Getuigen:

- 2011: gemiddelde van Flash, DK Equisite, Dynastie, Exocet, Limone, Monalisa, PR46W14, Safran
- 2012: gemiddelde van Sensation, Bonanza, Safran, Chrome, DK Exquisite, PR46W4, Dynastie, Atenzo, Exocet, Flash, Climber, DK Excellium
- 2013: gemiddelde van Diffusion, Dynastie, DK Exquisite, Chrome, Bonanza, Safran, DK Explicit, DK Exstorm, Atenzo, Arsenal, Genie
- 2014: gemiddelde van DK Expertise, Herz, Inspiration, DK Excellium, Bonanza, Diffusion, DK Exquisite, PT 225, PT 211, Comfort, Chrome, DK Eximus, Dynastie, Sherpa
- 2015: Flash, DK Expertise, Dynastie, Diffusion, Hertz, DK Excellium, DK Exception, DK Exkio, DK Exentiel, DK Explicit, Dalton, DK Eximus

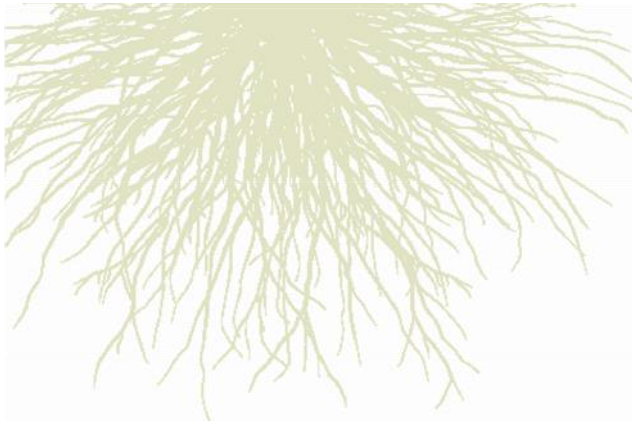
(**) HR = gerestaureerde hybride

3. Resultaten zwavelbemestingsproef winterkoolzaad Wilskerke teeltseizoen 2014-2015

Vanuit de praktijk stelt zich de vraag naar het al of niet nuttig zijn van een toediening van zwavel in koolzaad. Koolzaad heeft immers een behoorlijke zwavelbehoefte van ongeveer 80 kg SO₃ per ha. Bovendien is zwavel nodig voor een optimale N-benutting.

Te Wilskerke werd een bemestingsproef aangelegd met 4 objecten zwavelbemesting variërend van 0-40-80-120 kg SO₃/ha. De zwavelbemesting werd toegediend op 9 maart 2015, bij de gewasstand C1-C2 (hergroei) onder de vorm van Kieseriet (50% SO₃).

Op dit proefveld werden er onder de teeltomstandigheden van het teeltseizoen 2014-2015 geen statistisch significante verschillen in zaadopbrengst tussen de verschillende objecten

zwavelgiften vastgesteld. Uiteraard is het te vroeg om op basis van 1 proefplaats en 1 teeltseizoen conclusies te vormen. Onderzoek over meerdere jaren is hiervoor aangewezen.

4. Uitzaaï 2015-2016

Koolzaad wordt idealiter gezaaid tussen 15 augustus en 15 september om met een voldoende groot gewas de winter in te gaan. Een voldoende groot, egaal gewas is namelijk minder kwetsbaar voor eventuele duivenschade. In de zware gronden is er voldoende vocht nodig om een goede opkomst te bekomen. Bij een trage, onregelmatige opkomst en warm droog weer, wordt het moeilijk om de strijd tegen eventuele slakken en aardvlooien tegen te gaan. Net als bij tarwe is het van belang bij latere zaai iets dikker te zaaien.

Toediening van drijfmest vóór de zaai is interessant omdat we dan meestal een goede najaarsgroei zien. Bovendien is er door de najaarstoediening voldoende NPK aanwezig zodat het koolzaad tijdig kan hergroeien in het voorjaar. Het blijft niet enkel bij een groeivoorsprong, meestal zijn de zaadopbrengsten ook beter.

Zaaien kan met een schuifrad- of pneumatische zaaimachine maar niet met een nokkenrad-type. In de lichtere gronden zaait men soms koolzaad op dezelfde manier als een groenbemester, nl met een elektrische verdeler op de cultivator.

Let bij de rassenkeuze niet enkel op de potentiële zaadopbrengsten maar eveneens op andere factoren zoals legergevoeligheid, vroegheid bloei en stengellengte.

5. Koolzaad misschien ook voor jou?

Koolzaad opnemen in de teeltrotatie heeft meerdere voordelen. Koolzaad is door de diepe beworteling structuurbevorderend. Op natte percelen kan dit voor een betere afwatering zorgen het jaar nadien, met een hogere opbrengst in de volgteelt. Daarnaast kan in koolzaad resistente duist zeer goed aangepakt worden. Tevens blijft koolzaad een lage kostenteelt op gebied van ziekte- en insectenbestrijding.

Voor meer info over winterkoolzaad : LCG vzw (www.lcg.be) en APPO vzw (www.appo.be)

INAGRO vzw, afdeling akkerbouw
Alain Vandaele
Anne-Sophie Vandevorde
ing. Daniël Wittouck
ing. Jonas Claeys